

«Big in Japan» στο «Μικρό» της Μονής Λαζαριστών

 cityportal.gr/big-in-japan-sto-mikro-tis-monis-lazariston-kritiki/

24 Σεπτεμβρίου 2023

«Big in Japan» στο «Μικρό» της Μονής Λαζαριστών | Κριτική

«Big in Japan» της Κατερίνας Λούβαρη Φασόη στο «Μικρό» της Μονής Λαζαριστών από το Κ.Θ.Β.Ε. | Κριτική Πάυλος Λεμοντζής

Πρόλογος

Στη χώρα μας γνωρίσαμε το κλασικό Ιαπωνικό θέατρο σε αθηναϊκή παράσταση στο Ωδείο Ηρώδου του Αττικού στο μακρινό 1965. Τότε, πολλοί από τους θεατές δεν ήταν σε θέση να αντιληφθούν την αφαιρετική του οπτική και την ιαπωνική κοσμοθεωρία που έφερε από τη χώρα του ανατέλλοντος ήλιου. Έκτοτε, έχουν παρουσιαστεί διάφορα έργα.

Το Κ.Θ.Β.Ε. στη νέα σαιζόν ξαναφέρνει στο κοινό της Θεσσαλονίκης το Ιαπωνικό θέατρο, μέσω κειμένων και θεατρικών στοιχείων που ήταν προσφιλή στη χώρα του, από τον 19ο αιώνα, όπως οι περίφημες μάσκες του «Θεάτρου Νο».

Οι ιστορίες που ξεδιπλώνονται μπροστά στα μάτια μας είναι πέντε και η καθεμία καταπιάνεται με ένα ακραίο φαινόμενο. Η συγγραφέας Κατερίνα Λούβαρη Φασόη γράφει στο πρόγραμμα : «άνθρωποι που εξαφανίζονται, άνθρωποι που πεθαίνουν πάνω στη δουλειά, άνθρωποι έγκλειστοι στα σπίτια τους για χρόνια, ηλικιωμένοι και ηλικιωμένες που προσπαθούν να ζήσουν αξιοπρεπώς τα τελευταία χρόνια της ζωής τους και επιλέγουν να φυλακιστούν, διαπράττοντας μικροαδικήματα, άνθρωποι που βρίσκουν γαλήνη αυτοκτονώντας στο περίφημο «δάσος των αυτοκτονιών». Η σύνδεση μεταξύ τους γίνεται από τον κομπέρ, ο οποίος μάς ζητά να απολαύσουμε αυτές τις «παράξενες και εξωτικές ιστορίες», που δεν έχουν καμία όμως σχέση με τη δική μας πραγματικότητα. Ή μήπως όχι;

Υπόθεση

Ο όρος «Ομπάσουτε» αναφέρεται στο έθιμο που υπήρχε στην Ιαπωνία στο μακρινό παρελθόν, σύμφωνα με το οποίο ένας ασθενικός, εξασθενημένος ή ηλικιωμένος μεταφερόταν σε ένα βουνό, ή κάποια άλλη απομακρυσμένη και έρημη περιοχή και αφηνόταν εκεί να πεθάνει, από αφυδάτωση και πείνα, ενέργεια η οποία παρέπεμπε αναπόφευκτα σε μια μορφή ευθανασίας. Η πρακτική αυτή ήταν πιο συχνή σε περιόδους ξηρασίας και λιμού, και μερικές φορές ελάμβανε χώρα μετά από εντολή των φεουδαρχών αξιωματούχων. Ορισμένες παραδοσιακές ιαπωνικές εγκυκλοπαίδειες ισχυρίζονται ότι αποτελούσε θέμα κάποιου μύθου, αλλά μάλλον δεν φαίνεται πως αποτελούσε κοινή πρακτική. Σύμφωνα με την παράδοση, το δάσος Aokigahara στη βάση του όρους Φούτζι, ήταν κάποτε μια συνηθισμένη τέτοια περιοχή. Το Ubasute, όμως, ανεξάρτητα από την ιστορία του, άφησε το σημάδι του στην ιαπωνική λαογραφία, όπου αποτελεί τη βάση πολλών μύθων και ποιημάτων.

Έμπνευση για την Κατερίνα Λούβαρη- Φασόη για το έργο “Big in Japan”, στάθηκε η χώρα του ανατέλλοντος ήλιου, όπου τα ακραία κοινωνικά φαινόμενα που συναντώνται στην σύγχρονη Ιαπωνία, μιλάνε για το χάος και την απελπισία, στην οποία είναι βουτηγμένος ο άνθρωπος σήμερα. Μέσα σε έναν κόσμο που τρέχει με ταχύτητες ιλίγγου, που τα όνειρα χάνονται στο όνομα του κέρδους, που λατρεύονται σαν θεοί οι έννοιες της ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας, ο άνθρωπος αναρωτιέται: «αξίζει να ζω έτσι όπως ζω, κι αν όχι, η λύση είναι η παραίτηση ή η μάχη για να αλλάξω τη ζωή μου;».

Η παράσταση

Ο μέσος Ιάπωνας είναι όντως διαφορετικός από τον μέσο Έλληνα: ζει περισσότερο, τρέφεται πιο υγιεινά, είναι πιο ευγενικός, πιο πειθαρχημένος και πιο εργατικός. Ένας λευκός Δυτικός μπορεί πράγματι να απολαύσει στην Ιαπωνία τον επίγειο παράδεισο: βρίσκεται διαρκώς στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος και έχει τη δυνατότητα να γευτεί όλες τις υπέροχες και ελκυστικές πτυχές της χώρας, χωρίς ποτέ να έρθει σε επαφή με καμία

από τις αρνητικές της εκφάνσεις. Και εδώ ακριβώς ελλοχεύει ο κίνδυνος της παραπλάνησης: το γεγονός ότι ο Δυτικός τουρίστας ελάχιστα αντιλαμβάνεται κάποια πράγματα, δε σημαίνει ότι αυτά δεν υπάρχουν.

Στη σπονδυλωτή παράσταση του Κ.Θ.Β.Ε. ο Παντελής Δεντάκης σκηνοθετεί πέντε ιστορίες, έτσι όπως τις έγραψε η Κατερίνα Λούβαρη, δίνει φως στο σκοτεινό κομμάτι της σύγχρονης Ιαπωνίας και απομυθοποιεί τις εικόνες με τους ατρόμητους σαμουράι και τις αισθησιακές γκέισες, τις εικόνες με τους πανέμορφους παραδοσιακούς ναούς στο Κιότο και κείνες με το διαστημικό, υπερ-αστικό τοπίο του Τόκιο. Μας δίνει τις πέντε θεματικές ιστορίες, υιοθετώντας το φορμαλιστικό θέατρο στη συνθήκη των δράσεων:

«**Θάνατος από υπερβολική εργασία**». Η Ιαπωνία έχει υιοθετήσει μια κουλτούρα υπερβολικής εργασίας, με τους εργαζόμενους να αναφέρουν ώρες τιμωρίας και υψηλή πίεση από τους προϊστάμενους τους, σύμφωνα με το Υπουργείο Υγείας, Εργασίας και Πρόνοιας.

Αυτές οι συνθήκες στην εργασία έχουν προκαλέσει ένα φαινόμενο που ονομάζεται «karoshi» ή «θάνατος από υπερβολική εργασία» – το οποίο οδήγησε σε νομοθεσία που αποσκοπεί στην πρόληψη του θανάτου και των τραυματισμών από υπερβολικές ώρες εργασίας.

«Ψευδαίσθηση ισότητας». Θεωρητικά, η ισότητα των φύλων είναι αναγνωρισμένη και εγγυημένη από το ιαπωνικό Σύνταγμα. Στην πράξη η Ιαπωνία παραμένει μία πατριαρχική κοινωνία και, παρότι τα πράγματα έχουν αλλάξει συγκριτικά με παλαιότερες εποχές, οι κοινωνικοί ρόλοι του άνδρα και της γυναίκας παραμένουν διακριτοί για μεγάλο αριθμό Ιαπώνων. Το να ασχολείται μία γυναίκα αποκλειστικά με τα οικοκυρικά αποτελεί καθόλα σεβαστή και ουσιαστική απασχόληση στην Ιαπωνία, καθώς και επιδίωξη εκατομμυρίων νεαρών κοριτσιών. Τα πράγματα αρχίζουν να «στραβώνουν» όταν οι γυναίκες επιχειρούν να αφήσουν πίσω τον παραδοσιακό τους ρόλο και να επιδιώξουν μία επαγγελματική καριέρα. Τα εμπόδια που τίθενται στο δρόμο τους είναι πολλά και μεγάλα.

«Κορίτσια για πούλημα και ηλικιωμένοι για πέταμα». Μία από τις πιο αποκρουστικές πλευρές μιας κατά τα άλλα υπέροχης χώρας, είναι για εμάς η «αντικειμενοποίηση» εκατοντάδων κοριτσιών εφηβικής και μετεφηβικής ηλικίας, που προσφέρονται θυσία στο βωμό της βιομηχανίας του θεάματος, μόνο και μόνο για να ξεχαστούν όταν βγει η «επόμενη φουρνιά» και να καταλήξουν νεαρές γυναίκες με αβέβαιο μέλλον.

Ένα ακραίο και απάνθρωπο φαινόμενο είναι επίσης, η περιθωριοποίηση των ανίκανων για εργασία ηλικιωμένων σε βαθμό απομόνωσης, φυλάκισης έως θανάτου. Τραγικό για μια χώρα με τόσα βήματα μπροστά στην τεχνολογία και στον άνετο τρόπο ζωής.

Η παράσταση, πιστή στην avant-garde φόρμα ιαπωνικού θεάτρου, μας δίνει σκηνές ρεαλιστικές, ρομαντικές, μουσικοχορευτικές, όπου, βεβαίως, η μάσκα και το κυκλόγραμμα στο βάθος είναι πρωταγωνιστές. Οι ερμηνείες όλων των ηθοποιών του ΚΘΒΕ, εξαιρετικές, ακολουθούν πειθαρχημένα τις σκηνοθετικές οδηγίες και εκθέτουν συμπεριφορές εγγεγραμμένες σε ιδιαίτερες χειρονομίες της χώρας αναφοράς, την Ιαπωνία.

Πολύ καλός ο Βασίλης Σπυρόπουλος στο πρώτο θέμα **«άνθρωποι που εξατμίζονται»**, απολαυστικός **ο κομπέρ του Γιάννη Τομάζου**, ως συνδετικός κρίκος των ιστοριών, αλλά και οι υπόλοιποι ηθοποιοί υπηρετούν τους ρόλους τους αξιοπρόσεκτα.

Παράδειγμα, οι **Ιωάννα Παγιατάκη και Εμμανουέλλα Καμπίση** στο θέμα: «πεθαίνοντας στη δουλειά» κερδίζουν τις εντυπώσεις, ως σπαρακτική μάνα η πρώτη που χάνει τον γιο της σε ώρα εργασίας, ρομποτάκι η δεύτερη, που σπάει τους κανόνες και κάνει την επανάστασή της.

Ακόμα, ο Ιορδάνης Αϊβαζόγλου, η Αίγλη Κατσίκη και η Ιωάννα Δεμερτζίδου είναι αρκούντως ικανοποιητικοί ως Μοναχός, Φίλιπ και Σεσίλ, αντίστοιχα.

Επιστρέψτε μου, ωστόσο, να επαινέσω ιδιαίτερα τους **Χρίστο Στυλιανού και Κωνσταντίνο Χατζησάββα**, για την υποκριτική τους πιστότητα ως υπέργηροι, πάμφτωχοι Ιάπωνες στο τελευταίο θέμα της παράστασης. Ένα έξοχο δίδυμο, θαρρείς βγαλμένο από το «**Μάπρετ σόου**», που προτιμούν τη σιγουριά των συσσιτίων της φυλακής από την καθημερινή τους μίζερη ζωή.

Η σκηνοθεσία ιχνηλατεί τη σκοτεινή πλευρά της γιαπωνέζικης καθημερινής ζωής, αναζητώντας τα αίτια της ακραίας συμπεριφοράς στη χώρα των χρυσανθέμων και συμπυκνώνει, σε μια συνθήκη ξένη προς σε μας, αλλά ανοικτή σε αναγνώσεις, κοινωνικοπολιτικές-οικονομικές καταστάσεις που, ας δεχτούμε ότι γευτήκαμε εκ του σύνεγγυς, εφόσον ο άνθρωπος όπου γης, έχει τις ίδιες αδυναμίες, τις αυτές ψυχικές, συναισθηματικές ή συμφερολογιστικές εκδηλώσεις, όπως: εκμετάλλευση εργατών, κοινωνικές ιδιόμορφες συναναστροφές, πηγαίο έρωτα, μοναξιά, γηρατειά και εγκατάλειψη, στιγμές ευτυχίας, ποικιλία αισθημάτων, χρήμα- δύναμη ή κατάρα, γραφειοκρατία, δεδομένα αλγόριθμων, ψυχαγωγία σε βαθμίδες, φύση, δομημένο περιβάλλον, εικονική πραγματικότητα.

Αυτά τα σπαράγματα χειρονομιών, κίνησης, τραγουδιών, ζωντανεύουν μια θεατρική ατμόσφαιρα ρεαλιστικών και ονειρικών υπομνήσεων και υπονοήσεων αρχαίου και σύγχρονου τρόπου. Ο Σταύρος Γασπαράτος με τη μουσική ,η Κική Γραμματικοπούλου με τα σκηνικά και τα κοστούμια και η Μάρθα Φωκά με τις μάσκες, συμβάλλουν σε υπερθετικό βαθμό στην εδραίωση αυτής της ατμόσφαιρας.

Οι ήρωες των πέντε θεματικών κινούνται σε ένα ενδιαφέρον μεταίχμιικό πεδίο ερμηνευτικό, όπως εύστοχα υπογραμμίστηκε και σκηνοθετικά: εγγύτητα και απόσταση, βραδύτητα και ταχύτητα, εσωστρέφεια συστολής, διστακτικότητα αλλά και έκρηξη πιεσμένων θυμικών αντιδράσεων, καθημερινότητα, ιερή υπέρβαση.

Επίλογος

Πρόκειται για ένα γλυκόπικρο δράμα πολλαπλής απελευθέρωσης (συναισθηματικής, σεξουαλικής, γυναικείας υποβάθμισης, ηλικιακής περιθωριοποίησης) με δεξιοτεχνική σεναριακή ισορροπία, αφηγηματική ευαισθησία

και πλήθος σκηνοθετικών ευρημάτων.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Κείμενα: Κατερίνα Λούβαρη Φασόη
Σκηνοθεσία: Παντελής Δεντάκης
Σκηνικά – κοστούμια: Κική Γραμματικοπούλου
Σκηνικά: Δανάη Πανά
Μουσική: Σταύρος Γασπαράτος
Κίνηση: Λένα Μοσχά
Φωτισμοί – Βίντεο: Αποστόλης Κουτσιανικούλης
Σχεδιασμός – Κατασκευή μασκών: Μάρθα Φωκά
Βοηθός σκηνοθέτη: Κατερίνα Λούβαρη Φασόη
Οργάνωση παραγωγής: Μαρίνα Χατζηγιάννου
Θεατρικό μακιγιάζ: Μαντώ Καμάρα
Φωτογραφίες: MikeRafail (ThatLongBlackCloud)

Διανομή: Ιορδάνης Αιβάζογλου (Μοναχός), Ιωάννα Δεμερτζίδου (Σεσίλ), Εμμανουέλα Καμπίτση (Έμμα, Νέα στο σουπερ μάρκετ), Αίγλη Κατσίκη (Φίλιπ, Γυναίκα), Ιωάννα Παγιατάκη (Μάγια, Μανού), Βασίλης Σπυρόπουλος (Νάγκο), Χρήστος Στυλιανού (Ο γέρος), Γιάννης Τομάζος (Υπάλληλος, Νέος στο σουπερ μάρκετ, Κομπέρ), Κωνσταντίνος Χατζησάββας (Ρον, Ο λίγο πιο μεγάλος γέρος)

Έκτακτες αντικαταστάσεις: Ελένη Γιαννούση, Μαρία Καραμήτρη, Χρήστος Παπαδημητρίου

“Big in Japan” της Κατερίνας Λούβαρη Φασόη στο «Μικρό» της Μονής Λαζαριστών από το Κ.Θ.Β.Ε. | Κριτική Παύλος Λεμοντζής

από Παύλος Λεμοντζής
Θέατρο κριτική

Ακολουθείστε το [Cityportal.gr](https://www.cityportal.gr) στο [Google News](https://www.google.com/news) για να μαθαίνετε πρώτοι όλα τα τελευταία νέα